

Οι φωτογραφίες του Fred Boissonnas για την Ηπειρο

Fred Boissonnas: Η Ζωή του

Fred Boissonnas

Ο Fred Boissonnas είχε τουλάχιστον δυο λόγους για να συνεπαρθεί από την Ελλάδα, πριν ακόμα πατήσει το πόδι του στα πέτρινα μονοπάτια της. Υπήρξε το ευνοϊκό περιβάλλον που δημιουργήθηκε από τους ιστορικούς δεσμούς μεταξύ Ελλήνων και Ελβετών τον 19ο αιώνα.

Σίγουρα όμως η Ελλάδα θα είχε παραμείνει γι' αυτόν απλά μια μυθική χώρα, εάν δεν είχε βγάλει τη φημισμένη φωτογραφία του Mont Blanc. Χάρη στο ταλέντο του αδερφού του Edmond-Victor ως χημικού, η εικόνα αυτή του επέτρεψε, για πρώτη φορά στην ιστορία της φωτογραφίας, να ξεχωρίσει το μπλε από το άσπρο στο φάσμα του φωτός. Πριν από αυτό, προκειμένου να ξεχωρίσει η κορυφογραμμή, έπρεπε να ρετουσαριστούν με το χέρι οι χιονισμένες κορυφές.

Η φωτογραφία αυτή έλαβε πολλαπλές διακρίσεις και τράβηξε την προσοχή του Λόρδου Napier, ενός Σκωτσέζου ευγενούς, ο οποίος προσέφερε μια επιταγή εκατό λιρών για να ταξιδέψει ο Boissonnas στον Παρνασσό και να φωτογραφίσει το βουνό. Στην αρχή ο Boissonnas δεν μπορούσε να πιστέψει την τύχη του, αλλά αρνήθηκε με την πρόφαση του φόρτου εργασίας. Ωστόσο άφησε την πόρτα ανοιχτή, λέγοντας στον ευεργέτη του να επικοινωνήσει μαζί του σε ένα χρόνο. Πράγματι, δώδεκα μήνες μετά κι ενώ ο Fred σχεδόν είχε ξεχάσει την προσφορά, έλαβε την επιταγή για τα έξοδα της αποστολής.

Τη φορά αυτή το όνειρο πραγματοποιήθηκε.

Έτσι ξεκίνησε το 1903 μαζί με τον Daniel Baud-Bovy, πρύτανη της Σχολής Καλών Τεχνών. Η Εγγύς Ανατολή αποτελούσε για την Ευρώπη του 19ου αιώνα έναν εξωτικό χώρο φορτισμένο με στερεότυπα και προκαταλήψεις. Οι δυο τους, παθιασμένοι ταξιδιώτες κι έμπειροι ορειβάτες, ήταν έτοιμοι να αμφισβητήσουν τη στερεότυπη αυτή εικόνα, στοιχεία της οποίας διατηρούνται μέχρι και σήμερα. Η Ελλάδα συχνά φαντάζει ως πατρίδα του ήλιου για τους λαούς της Βόρειας Ευρώπης. Γι' αυτόν τον λόγο, στις καρτ-ποστάλ και στους τουριστικούς οδηγούς ο ουρανός πάντα απεικονίζεται ως απόχρωση του μπλε, κάτι που ενισχύεται και από τις τυπογραφικές πρακτικές. Για τον Boissonnas, όμως, ο Ελληνικός ουρανός αποκτούσε αξία όταν κατάφερνε να απαθανατίσει ένα σύννεφο, μια καταχνιά, ή τη σταδιακή σμίλευση των χρωμάτων του πρωινού και του απογεύματος-το επίπεδο γαλάζιο ήταν ένα οπτικό κενό χωρίς αντίθεση.

Μερικές φορές μάλιστα ρετουσάριζε μια φωτογραφία πριν την τυπώσει, για να δώσει περισσότερο βάθος στον ουρανό.

Τα τοπία όμως δεν ήταν η μόνη απασχόληση του Fred. Αν ξεκίνησε τα ταξίδια του με την ιδέα να συλλάβει όλα τα ίχνη της Αρχαιότητας, οι πραγματικές ανακαλύψεις του ήταν οι άνθρωποι, οι βυζαντινές παραδόσεις, η θρησκευτική ζωή και η σύγχρονη Αθήνα. Τον συνεπήρε ιδιαίτερα η ζωή της υπαίθρου. Προσπάθησε να ενσωματωθεί στις τοπικές κοινότητες σεβόμενος τις παραδόσεις, ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των χωρικών και να ζήσει στο έπακρο την εμπειρία αυτή, την οποία έβλεπε ως επιστροφή στις ρίζες, στις δικές του ρίζες. Στους ανθρώπους που συναντούσε, ο Fred Boissonnas έβλεπε τους πραγματικούς απογόνους της Αρχαίας Ελλάδας, της κοιτίδας του

Δυτικού πολιτισμού.

Το έργο του Fred Boissonnas, αν και γνωστό στην Ευρώπη των αρχών του 20ου αιώνα, αξίζει σήμερα μια δεύτερη ανάγνωση. Η πρόοδος σε τεχνικά θέματα, η ανακάλυψη του χρώματος, η ευχρηστία των μηχανών και οι ανέσεις του ταξιδιού, μπορεί σήμερα να καθιστούν το έργο του απαρχαιωμένο, αλλά η ιστορική ματιά αποκαλύπτει τον μοντερνισμό του σε σύγκριση με άλλους φωτογράφους που περιπλανήθηκαν στην Ελλάδα. Ο Fred Boissonnas, πέρα από το καταγραφικό ενδιαφέρον του για όλα όσα εξαφανίζονται, μας δίνει μια εικόνα της Ελλάδας που επεκτείνεται πέρα από την εθνογραφική μαρτυρία. Η μεγάλη πίστη και ο θαυμασμός του για τη χώρα αυτή μεταδίδονται μέσα από το έργο του με μια τρυφερότητα και μια αγάπη που η δύναμη τους ακόμη και σήμερα, μετά από τόσα χρόνια, δίνει ψυχή σ'αυτά τα κομμάτια χαρτιού, τα οποία θα μπορούσαν να είχαν παραμείνει απλές φωτογραφίες.

Gad Borel

Καθηγητής στο Κολλέγιο της Γενεύης

[Επάνω](#)